

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Tromsø, 30.09.2012

UTTALELSE TIL FORSLAG OM ENDRING I FORSKRIFT OM VALG TIL SAMETINGET

Høyres Samepolitiske Arbeidsutvalg (HSPAU) stiller seg grunnleggende negativ til at prinsippet om at samer bosatt i kommuner med færre enn 30 manntallsførte ikke får adgang til å stemme ved valg til Sametinget på selve valgdagen, men er nødt til å forhåndsstemme. Vi anser det dokumentert at dette bidrar til redusert valgdeltakelse.

HSPAU vil vise til at systemet med forhåndsstemmegivning ble etablert for å sikre adgang til de som ikke kunne møte i valglokalet valgdagen en mulighet til å avgi stemme. Å nekte stemmeberettigede å avgi stemme valgdagen, og å kreve av dem at de avgir forhåndsstemme, er prinsipielt det motsatte.

Det er ikke rimelig at samer som er bosatt spredt og i områder fjernt fra samiske kjerneområder og dermed er avskåret fra daglig politisk debatt om samiske spørsmål og lokal mediedekning av sametingsvalget, skal være de som møter den høyeste terskelen for å delta ved valget. En velger som ønsker å få med seg debattene i valgkampinnspurten foran Stortingsvalget fredag og lørdag før valgdagen, må altså oppsøke stemmelokalet to ganger; én gang for å forhåndsstemme ved Sametingsvalget og én gang for å stemme ved Stortingsvalget.

Ved at det kun aksepteres forhåndsstemmer går man glipp av valgkampinnsputens og debattenes mobiliserende effekt som er antatt å være betydelig. Forslaget om å sende brev til manntallsførte vil avhjelpe situasjonen noe, men er på ingen måte en fullgod ordning. HSPAU vil imidlertid påpeke behovet for å tydeliggjøre informasjonen. Vi vil derfor foreslå at det legges inn krav om at dette skal offentliggjøres bredt, f. Eks. gjennom kommunenes offentlige fora (nettsider, informasjonsbrev m.m.) samt direkte kontakt til velgerne - slik det er beskrevet i høringsbrevet. HSPAU ønsker også at alle stemmeberettigede tilsendes alle godkjente listeforslag ved sametingsvalget i deres valgkrets noen uker før valget avholdes. Med dette vil alle velgerne være orientert om alternativene.

Det er ytterligere kompliserende at noen kommuner med flere enn 30 manntallsførte kun har stemmegivning på ett av kommunens valglokaler. HSPAU mener at velgeres praktiske adgang til å avgi stemme, må veie tyngre enn rask opptelling av stemmene og bekjentgjøring av resultat.

I kommuner med flere enn 30 manntallsførte blir ordningen som i dag. I mindre kommuner, med færre enn 30 manntallsførte, mottas stemmer på valgdagen og disse sendes ett av valgstyrene for endelig opptelling og innrapportering. Dette valgstyret kan i for eksempel være fylkeshovedstadens valgstyre - for en samlet opptelling av alle fylkets stemmer i kommuner med færre enn 30 manntallsførte.

Det er en svakhet at det endelige valgoppgjøret dermed ikke vil foreligge før få dager etter valget. Det bemerkes imidlertid at dette er den reelle situasjonen som man har stått overfor ved de fleste valg, ettersom kontrolltelling i etterkant har gitt endringer i mandatfordelingen. En utsatt endelig oversikt over resultatet ved sametingsvalget kan under gitte forutsetninger også være en ressurs i forhold til at resultatene fra sametingsvalget ikke skal "drukne" i oppmerksomheten rundt utfallet av Stortingsvalget.

Det er langt mindre dramatisk at et valgoppgjør blir kunngjort etter fire – fem dager, enn at mange velgere opplever at deres deltakelse i demokratiet ble vanskeliggjort ved at de kun fikk avgi forhåndsstemme.

Med vennlig hilsen
Ellen Kristina Saba
Leder Høyres Samepolitiske Arbeidsutvalg

Martin Johannessen
Sekretariat, Høyres Samepolitiske Arbeidsutvalg

Høyres Samepolitiske Arbeidsutvalg